

De vogelzangkalender

Wanneer zingt welke vogel?

De vogelzangkalender

Wanneer zingt welke vogel?

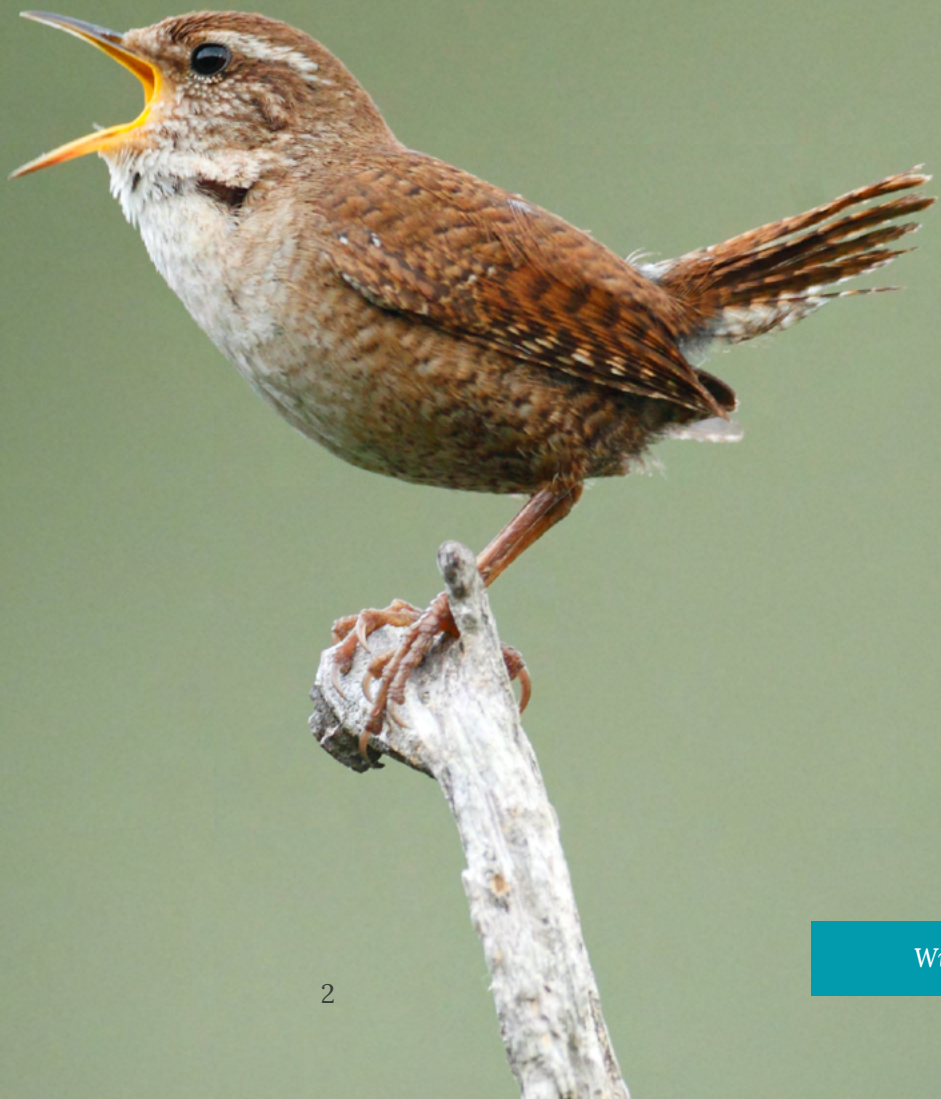
Iedere beginnende vogelaar zal het herkennen en zeggen: 'Ik leer al die vogelgeluiden nooit!' Hoe begin je met vogels kijken, maar vooral ook, hoe leer je naar vogels luisteren? Voor wat betreft vogeldeterminatie zijn er vele boeken. Voor de herkenning van vogelgeluiden veel minder. Toch begint vogels kijken en eigenlijk met naar vogels luisteren. Hou het simpel en probeer niet meteen alle geluiden die je hoort op naam te brengen (dat lukt je immers toch niet). Begin met eenvoudige en kenmerkende vogelzang en bouw dat stapje voor stapje uit. In dit ebook lees je hoe je dat aanpakt. Een vogelrijk voorjaar toegewenst!

Vincent van der Spek, Harvey van Diek en Daan Schoonhoven

Heb geduld

Vogelzang leer je niet in één voorjaar. Net als je die gekraagde roodstaart of braamsluiper onder de knie hebt, trekt de soort weg en hoor je 'm een maand of negen, tien niet meer. Het voorjaar erop wil het kwartje dan vaak niet meteen vallen ('wat was dat ook alweer?'). Maar juist dat is een belangrijk onderdeel van het leerproces. En vergeet niet: het is ook veel, met al die soorten, variatie, zang en roep enz.

Begin in februari

In het voorjaar is het een kakofonie van vogelzang, vooral eind april tot eind juni. Je hoort dan zoveel dat het voor ongeoefende luisteraars niet van elkaar te onderscheiden is. Daarom deze belangrijke tip: begin in het vroege voorjaar (eind feb/begin maart) met het leren van vogelgeluiden, want dan beginnen de zogenaamde standvogels (vogels die jaarrond in ons land aanwezig zijn) als eerste te zingen en zijn de latere broedvogels nog niet terug. Nog een voordeel is dat vroeg in het jaar de bladeren niet aan de bomen zitten, dus de vogels beter zichtbaar zijn.

De meeste standvogels die de winter overleefd hebben, beginnen met het lengen van de dagen te zingen. De mannetjes bezetten daarmee hun eigen territorium en laten dat aan andere mannetjes weten, dus die kunnen maar beter wegblijven. Tegelijkertijd is de zang een uitnodiging voor de vrouwtjes om kennis te komen maken met hem.

De soorten die in februari/maart al (volop) zingen zijn: merel, zanglijster, heggenmus, koolmees en boomkruiper. Ga eind februari naar buiten en luister of je een vogel hoort zingen. Zo ja, zoek uit waar het geluid vandaan komt en probeer de vogel in het vizier te krijgen. Een vogel die je ziet én hoort zingen onthoud je meestal het beste.

Begin met 12 soorten

Probeer niet alle soorten in één keer te leren, maar concentreer je eerst op de meest voorkomende geluiden. Begin met deze twaalf soorten en breidt daarna uit. Je kunt met deze 12 beginnen:

- 1 **Tjiftjaf** Vanaf plm. 12 maart, hij roept z'n eigen naam.
- 2 **Zwartkop** Is vanaf eind maart óók volop aanwezig in steden en dorpen.
- 3 **Merel** Vroege zanger zowel vroeg in de ochtend als vroeg in het jaar. De merel is een van de weinige vogels die zelf componeert en z'n eigen lied zingt.
- 4 **Zanglijster** Let op de herhaling van steeds drie dezelfde elementen.
- 5 **Roodborst** Kun je zelfs in de winter nog horen zingen, heldere klaterende zang.
- 6 **Winterkoning** Harde zang met veel trillers.
- 7 **Heggenmus** Één van de eerste zangers, algemeen in steden en dorpen, snelle afraffelende zanger.
- 8 **Groenling** Zowel in stad als natuur, heel meerdere varianten, waarvan de snerpende eentonige klank veel klinkt. Gek genoeg luister je er snel overheen.
- 9 **Koolmees** Kent heel veel verschillende vocalisaties, maar omdat je m veel ziet en hoort kun je deze best snel onder de knie krijgen.

- 10 **Pimpelmees** Bescheidener dan de koolmees, de koolmees kan op de pimpelmees lijken, maar andersom niet!
- 11 **Fitis** Hij begint vol goede moed, maar lijkt tijdens zijn lied steeds onzekerder en melancholischer te worden.
- 12 **Vink** Wie kent niet de beroemde vinkenslag?

Wil je weten hoe deze soorten zingen? Ga dan naar [dit artikel](#) op vogelskijken.

Apps: een vloek en een zegen

Er zijn apps op de markt waarmee je geluiden op kunt nemen en die je dan vervolgens helpen met de determinatie van de vogelzang. Ze geven een procentuele kans dat het soort x of y is. Je krijgt dan bijvoorbeeld: 89% match met zwartkop, 39% tuinfluiter en 23% grasmus. Dat kan handig zijn als je geen idee hebt wat je hoort of als je juist twijfelt tussen twee soorten. Alleen: mensen leren dieper als ze zelf ergens achter komen dan wanneer iets wordt voorgezegd. En je wilt juist dat het blijft hangen. Er is dus ook een valkuil. Wat je beter kunt doen is de app gebruiken als check van je eigen vermoedens.

Wil je toch een app gebruiken om opgenomen geluiden te analyseren, gebruik dan Birdnet of Merlin

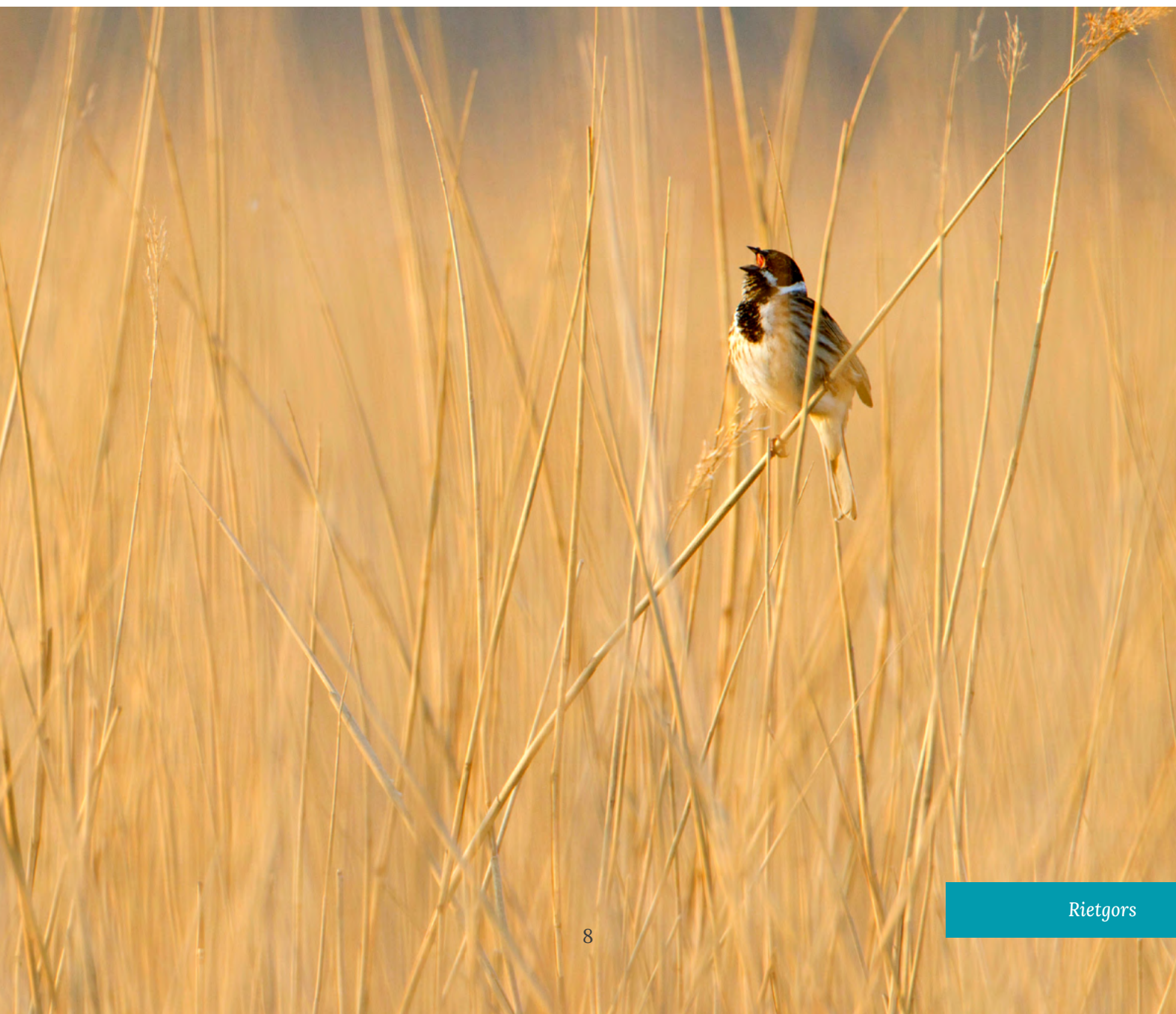
Klik op de link voor Birdnet:

Klik op de link voor Merlin:

Wil je een goede app om alle vogelgeluiden te leren, dan is Birdsounds Europe de beste optie. Een betaalde app, maar de kwaliteit van de geluiden is uitstekend en inclusief alle varianten en roepjes.

Klik op de link voor Birdsounds Europe:

Tenslotte kun je ook je telefoon zelf inzetten. Je kunt ieder geluid als ringtone én alarm instellen, dus ook vogelzang. Neem er bijvoorbeeld twee van de twaalf bovengenoemde soorten en gebruik die wekenlang. Dat werkt als een wasmiddelreclame: bloedirritant, maar je onthoudt het wel. Dat je op de fiets zit, denkt dat je gebeld wordt (of op moet staan), maar dan blijkt het een échte Zwartkop te zijn!

Verzin ezelsbruggetjes voor vogelzang

Bedenk ezelsbruggetjes die je makkelijk onthoudt. Bij excursies vertel ik bijvoorbeeld over het bekende struikelblok zwartkop of tuinfluiter: zwartkop is de 'sweet talker' die met zoete woordjes wil verleiden, Tuinfluiter is de ruwe bolster die dat snel en met rauwe, stoere praat probeert. Probeer voor jezelf de zang te vertalen hoe je het uit zou spreken of hoe je het zou fluiten, daardoor wordt je gedwongen nog beter te luisteren. Enkele bekende ezelsbruggetjes zijn:

- 3 **Geelgors** Doet denken aan het begin van de vijfde symfonie van Beethoven.
- 3 **Braamsluiper** Mitrailleurkje, zeven keer achtereen.
- 3 **Roodmus** Lijkt alsof hij 'pleased to meet you' zingt.
- 3 **Boompieper** Vliegt jubelend omhoog, maar bedenkt zich halverwege en begint te vloeken:
'Non de dju, dju, dju...'
- 3 **Bonte vliegenvanger**
De zang doet denken aan: 'Zagen, zagen,
wiede wiede wagen'.

Wellicht hoor jij iets heel anders: daarom is het belangrijk dat je je eigen ezelsbruggetjes maakt om het te kunnen onthouden.

Boekentip

Een boek dat je zeker nog verder gaat helpen is *Wat zingt daar* van Dick de Vos. Het boekje van 130 pagina's kost slechts € 17,95. Je kunt 'm bestellen door [hier te klikken](#).

Blauwborst

Colofon

Tekst:

Vincent van der Spek,
Harvey van Diek en
Daan Schoonhoven

Eindredactie

Daan Schoonhoven

Vormgeving

Studio-C

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.